

Hozzászólás

Elmélet és gyakorlat – Milyen korrekciókra van szükség a közigazgatásban?

Tisztelt Konferencia! Hölgyeim és Uraim!

Előjáróban szeretnék köszönetet mondani Mindazoknak, akik a konferencia létrejöttében, megrendezésében tevékenyen közreműködtek, mert egy viszonylag kis létszámú, de igazán színvonalas, a valós problémákra koncentrált, hiánypótló, manapság ritkaság-számba menő, párbeszéd típusú rendezvény volt, gratulálok érte az érintetteknek!

Csaknem 40 éves (ezen belül több, mint 10 év területi, több, mint 25 év központi) közigazgatási tapasztalattal a kezemben úgy ítélem meg, hogy a mai közigazgatás több területen korrekcióra szorul.

Porga Gyula polgármester Úr bevezető gondolataihoz csatlakozva a VEAB közigazgatási munkabizottság akkor tölti be szerepét, ha elvégzi az ELMÉLET - GYAKORLAT ütköztetését. Ezt oly módon teszi, hogy széles, tudományos értékű elméleti háttérrel használ, és kizárólag hiteles, gyakorlati működési tapasztalatokkal összevetve elemzi mindezeket.

Ebben a széllemben egy sor említésre érdemes, a konferencia témájához szorosan kötődő mondanivaló fogalmazódott meg bennem az elmúlt évek során, ezek közül, mintegy jelzés-értékű módon kettőt ragadnék ki.:

1. A generációváltás a közigazgatásban

A generációk cserélődése egy természetes, egészséges folyamat, amely az élet minden területén kívánatos. Mind elméleti, mind gyakorlati oldalról vizsgálva ez akkor egészséges, ha ez nem kampány-jelleggel, hanem egy folyamatként zajlik.

Tapasztalataim szerint ugyanakkor az elmúlt években a közigazgatásban lezajlott generációváltásnak (a központi közigazgatásban különösen) erősek voltak a kampány-jellegű elemei. Ez pedig szinte ki-

vétel nélkül mellékhatások sorát eredményezi. A pályakezdők számára gyengül a tapasztalatok átadásának, a mentorálásnak az esélye, kell köztudás hiányában felgyorsul a fluktuáció, ami végül a közigazgatási szakmai munka minőségére is rányomja a bélyegét (erre Hazafi Zoltán előadása konkrét tényadatokkal is szolgált).

Ráadásul, ha a gyors generációváltás mögött túl erősek a politikai motivációk, akkor az előbbi hatások tovább erősödhetnek.

2. A közbeszerzés anomáliái

A cél, a jogalkotói szándék világos és egyértelmű, rugalmasabbá, átláthatóbbá és olcsóbbá tenni az adófizetői pénzekből megvalósuló állami beruházások, beszerzések rendszerét.

A hazai közbeszerzés gyakorlata (a folyamatos hazai és nemzetközi kritikák tárgyává tett korrupciós kockázatokon túlmenően) a jogszabályi háttér sokszori módosítása ellenére is megannyi ellentmondással terhelt.

Álljon itt erre a sok konkrét eset közül kiválasztott apró, de igen gyakori és szemléletes, 3 évvel ezelőtti példa.

Egyik országos hatáskörű szerv kis létszámú, nyugati határ széléhez közeli vidéki fiókjánál az iroda egyetlen nyomtatójából kifogyott a festékpátron.

Az iroda közvetlen szomszédságában a szükséges eszköz 4000,- Ft alatti áron azonnal beszerezhető lett volna, de a szervezeten belüli felelősség-megosztás, a hierarchikus döntési mechanizmus és a közbeszerzési szabályok okán ehelyett a következő procedúra játszódott le:

A fiókvezetőnek írásban jelentenie kellett a Régióközpont vezetőjének az igényt, aki ezt javaslatlall ellátva továbbította a Központba. Ott végigment az adminisztratív útvonalon, landolt a központi közbeszerzési részlegnél. A részleg megállapította, hogy az eszköz rendelkezésre

áll a központi keret listáján (más lapra tartozik, hogy valami matt 5000,- Ft feletti áron). Ezután elindult a beszerzési folyamat, az eszközért a fiók munkatársa további késedelmeket megelőzendő jobb híján a Központba utazott, így sikerült a teljes beszerzést két hét időtartamra lerövidíteni! (ez idő alatt a fióknál a nyomtatást igénylő munkák szüneteltek, avagy a munkatársak jóindulatától, a feladat típusától függően otthoni, privát nyomtatóra tevődtek át)

Ha a konkrét eset során ténylegesen felmerült költségeket vizsgáljuk, az akkor is többszöröse a reálisnak, ha a feleslegesen elpazarolt munkaerő költségeit hozzá vesszük, akkor pedig már szinte csillagászati a különbség.

Ezt az apró példát ha felszorozzuk a hazai közigazgatásban előforduló igen magas esetszámmal, kiterjesztjük a beszerzések széles, gyakori típusú beszerzési kategóriáira, könnyen belátható, hogy még a hazai GDP számításban is megjelenő hatást mérhetünk, ami önmagában még akár pozitív is lehetne, de talán nem ez a cél...

A konferencia zárásakor elhangzott munkabizottsági elnöki kérésnek megfelelően a 2017. decemberi, illetve a további rendezvényeink, kutatásaink tematikájára, szoros összefüggésben a fentiekben leírtakkal **a javaslatom a következő :**

Jórészt szintén a konferencián elhangzott tapasztalatokból indulok ki, abból a tényből, hogy a mai hazai közigazgatás, ezen belül a központi és a területi közigazgatás is - személyes, több évtizedes tapasztalataimmal is egyezően - megannyi problémával, ellentmondással terhelt. Megoldatlanságuk megítélésem szerint is már közép-távon is egyes település-kategóriák jövőjét veszélyeztetheti.

Ennek megfelelően a **VEAB** keretében működő tudományos munkabizottságunk meggyőződésem szerint **akkor tölti be igazán a fél évvel korábbi megalakuláskor rögzített feladatát, ha a helyszínen is megfogalmazott ez évi munka-program elemek (e-közigazgatás, önkormányzati gazdálkodás) mellé további, fajsúlyos kérdéseket is napirendjére tűz !**

Ilyen kérdések lehetnek még (részben a 2016 decemberi munkabizottsági témajavaslataimhoz is visszanyúlva) - természetesen valós

kapacitásainkkal majd szinkronba állítva, és a témajavaslataimat rövid szakmai indoklással is ellátva :

- *A közigazgatási határokat átlépő társadalmi-gazdasági jelenségek területi szemléletű elemzése,*

(Az elmúlt évtizedek gyakori területfejlesztési koncepcióváltásai, a különböző területbeosztási formációk közötti súlypont váltások, a nem ritkán politikai szempontokkal átítatott területbeosztási változtatások mindenképpen indokolják a téma tudományos alaposágú áttekintését.)

- *A jogalkotási folyamat, területi kérdéseket is érintő szegmense hatásvizsgálatainak elemzése,*

(A hazai jogalkotás tempójának látványos felgyorsulása tapasztalataim szerint együtt járt a jogalkotás előkészítettségének lazulásával, a jogszabály-változások hatásvizsgálatainak részben formálissá válásával.)

- *A területi információs rendszerek tartalmának hosszabb távú időbeni mozgása (valós igények vs. lehetőségek),*

(*A több éven keresztül alkalmazott kényszerű költségvetési recesszió, a centralizálódó döntési mechanizmus együttesen a területi információs rendszerek szűkülését, nem ritkán minőségi romlását eredményezte.*)

- Az önkormányzati gazdálkodás témaköre, kiterjesztő módon : forráselosztás, infrastruktúra vs. gazdaságfejlesztés, konvergencia vs. divergencia, települési adósság-rendezés eredményei, anomáliái,

- *Személyügyi témák: generációváltás módosítói, utánpótlás, fluktuáció*

(Az elmúlt évek gyors generáció váltása a közigazgatás személyi állományának korábbinál jóval nagyobb ütemű cserélődését eredményezte, annak megannyi hatásával - ahogy ez a konferencia előadásaiiban egzakt módon bemutatásra került Hazafi Zoltán előadásában.)

- *Közbeszerzési tapasztalatok*

(Az oly sokszor felmerülő korrupciós kockázatok mellett a a hazai közbeszerzési rendszer gyakorlata a mindennapok közigazgatási munkáját gyakran rugalmatlanabbá, nem egy esetben a társadalmi költségek egészét vizsgálva, valamennyi járulékos költség elemet figyelembe véve drágábbá is teszi.)

- *A szubszidiaritás elve a valós területi folyamatok tükrében*

(A szubszidiaritás az Európai unió működési elvei követelményei sorában fontos helyet foglal el. Általános elv, hogy a döntési pontok telepítésének mérlegelésekor alapcél, hogy ott szülessen a döntés, ahol ehhez a legtöbb információ rendelkezésre áll. A centralizálási törekvések

között indokolt ennek széles körű, objektív áttekintése.)

Az eredeti hozzászólás elhangzott az MTA VEAB közigazgatási munkabizottsága 2017 május 5-i konferenciáján. (Lásd még Zongor Gábor cikkét e számunkban - A szerk.)

SOÓS LÓRINC

